Kamu İhalelerinde COVID-19 Tedbirleri: Türkiye ve Avrupa Birliği Düzenlemelerinin İncelenmesi

COVID-19 Measures in Public Procurement: Investigation of Turkey and the European Union Regulations

Muhammed Çelik[1] **Mehmet Yüce**[2]

Öz

Wuhan şehrinde 2019 yılı sonlarında ortaya çıkan ve etkisi tüm dünyaya hızla yayılan koronavirüs salgını sosyal hayat olmak üzere birçok sektörde etkisini göstermiştir. Salgının yayılım hızını azaltmak ve ortadan kaldırmak için alınan önlemler ise ülke ekonomilerini ciddi anlamda sarsmış ve devletleri piyasada yeni normale uygun düzenlemeler yapmaya ve önlemler almaya itmiştir. Ekonomide ve sosyal hayatta yaşanan salgın etkisi kamu alımları süreçlerini de etkilemiş ve ihale sürecinde sürdürülebilirliğin sağlanması adına bir dizi önlemler alınmıştır. Kamu alımları ile ilgili alınan önlemlerde dikkat çeken en önemli nokta ise ihale süreci ve devamında sözleşmelerden kaynaklı yükümlülüklerin sürdürülebilirliğini sağlamak olmuştur. Bu tercihin temelinde ise kamu alımlarının ekonominin önemli dinamiklerinden birisi olması, sürdürülebilir kalkınma için altyapı başta olmak üzere çeşitli mal ve hizmet alımların devamlılığını sağlamak, salgın sürecinde başta tıbbi malzemeler olmak üzere salgını azaltan ve/veya ortadan kaldırılacak mal ve hizmetlerin alımında ihalelerin kullanılması yatarken ayrıca salgın sonra dönemde ekonomilerin toparlanması açısından kamu alımlarının önemli bir noktada durmasıdır. Türkiye ve Avrupa Birliği kamu alımları ile ilgili önlemlerinde öncelikle sürecin sürekliliğini sağlayacak temel önlemler almışlar, alınan önlemleri ise ihale sürecine yönelik ve sözleşmelerden kaynaklı yükümlülüklerin yerine getirilmesi karşısında ortaya çıkan mücbir sebepten kaynaklı mağduriyetlerin çözüme kavuşturulması önlemlerini içermiştir. Bu kapsamda çalışmamızda yaptığımız incelemede Avrupa Birliğine üyelik sürecinde olan ve kamu alımları mevzuatını Avrupa Birliği mevzuatına uyarlama taahhüdü bulunan Türkiye'nin koronavirüs dönemi önlemleri ile Avrupa Birliği önlemleri kıyasen incelenmiştir.

Anahrar kelimeler: Covid 19, Koronavirüs, Kamu Alımları, İhale Politikaları.

Abstract

The coronavirus epidemic, which emerged in the city of Wuhan at the end of 2019 and spread rapidly all over the world, has had its effects in many sectors, including social life. The measures taken to reduce and eliminate the spreading rate of the epidemic have seriously shaken the economies of the country and have forced the states to make regulations and take measures in accordance with the new normal in the market. The epidemic effect in the economy and social life also affected the public procurement processes and a number of measures were taken in order to ensure sustainability in the tender process. The most important point that draws attention to the measures taken regarding public procurement was to ensure the sustainability of the obligations arising from the contracts during the public procurement process and afterwards. The basis of this choice is that public procurements are one of the important dynamics of the economy, ensuring the continuity of purchases of various goods and services, especially infrastructure for sustainable development, and the use of tenders in the purchase of goods and services that reduce and / or eliminate the epidemic, especially medical supplies, during the epidemic process. Another important point in terms of the recovery of economies in the later period is the halt in public procurement. Turkey and the European Union have taken the basic measures to ensure the continuity of the process in their public procurement measures, and the measures taken included the measures to resolve the grievances arising from the force majeure arising from the fulfillment of the obligations arising from the tender process and the contracts. In this context, the examination we made in our study was examined by comparison with the measures of the coronavirus period of Turkey, which is in the process of membership to the European Union and has undertaken to adapt the public procurement legislation to the European Union legislation.

Keywords: Covid 19, Coronavirus, Public Procurement, Procurement Policies.

1 Arş. Gör., Bursa Uludağ Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Maliye Bölümü, Bursa/Türkiye/ Bursa Uludag University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Finance, muhammedcelik@uludag.edu.tr

2 Prof. Dr., Bursa Uludağ Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Maliye Bölümü, Bursa/Türkiye, Bursa Uludag University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Finance, myuce@uludag.edu.tr

1. GİRİŞ

Koronavirüs salgını Çin'in Wuhan şehrinde 2019 yılı aralık ayında ortaya çıkmasının ardından 2020 yılının başında tüm dünyayı hızla etkisi altına almış ve sosyal hayatın en baştan yeniden dizaynını zorunlu kılmıştır. Tüm ülkelerde hızla yayılan salgın önce ülkeler arası seyahatlerin kısıtlanmasına neden olurken akabinde ise ulusal hükümetler tarafından alınan yerel önlemler etkisini göstermiş sokağa çıkma kısıtlamaları ve sosyal mesafe kuralları nedeniyle sosyal hayat oldukça kısıtlı bir hal almıştır. Sosyal hayatın kısıtlanması beraberinde kısa vadede ekonomiyi ve ekonomiye bağlı olan sektörleri derinden etkilemiştir. Ekonomide yaşanan sorunlar hükümetleri çeşitli ekonomiyi kurtarma paketleri ile mali önlemler almaya sevk etmiş aynı zamanda ekonominin işlerliğini sürdürebilmesi için yeni normal yaklaşımı çerçevesinde bir dizi önlem alınmıştır. Bu önlemlerden ekonomiye ve sosyal hayata etki eden kamu alımları da nasibini almıştır.

Kamu alımlarında yaşanan sorunların hükümetlerin ilgi odağında olmasının temelinde kamu alımlarının ekonominin önemli dinamiklerinden birisi olması, sürdürülebilir kalkınma için altyapı başta olmak üzere çeşitli mal ve hizmet alımların devamlılığını sağlamak, salgın sürecinde başta tıbbi malzemeler olmak üzere salgını azaltan ve/veya ortadan kaldırılacak mal ve hizmetlerin alımında ihalelerin kullanılması yatarken ayrıca salgın sonra dönemde ekonomilerin toparlanması açısından önemli olması vardır. Bu hususun bilincinde olarak hareket eden hükümetler kamu alımları ile ilgili aldıkları önlemlerde öncelikle sürdürülebilirliğe ve sürekliliğe yönelik önlemler almayı tercih etmişlerdir.

Tam üyelik hedefleri doğrultusunda kamu alımlarının uyumlaştırılması taahhüdü nedeniyle Avrupa Birliği ile karşılaştırmalı olarak incelediğimiz çalışmada Türkiye önlemlerine baktığımızda ihale süreci ile ilgili olarak Kamu İhale Kurumu'nun duyuru niteliğindeki önlemlerinin yer aldığını; sözleşme sürecinde ise 2020/5 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesinin yayınlandığını görmekteyiz. Avrupa Birliği ise salgın önlemi olarak Acil Durumda Kamu Alımları Çerçevesini Kullanma Rehberi yayımlayarak kamu ihalelerine yönelik politikalarını belirlemiştir. Her iki önlem de mevzuatta halihazırda yer bulan düzenlemeleri hatırlatıcı ve/veya esneten önlemleri esas almaktadır. Alınan önlemlerde Türkiye'de özellikle elektronik ihalelerin uygulanması ve elektronik yöntemlerin kullanılması vurgusu yapılırken, Avrupa Birliği önlemlerinde ise ihale sürecinin hızlandırılmasına yönelik uygulamaların ön plana çıktığı görülmektedir. İhale sözleşmelerinden kaynaklı yükümlülüklerde ise her iki düzenlemenin de mücbir sebebi esas alan önlemlere yöneldiği görülecektir.

2. TÜRKİYE'DE ALINAN ÖNLEMLER

Koronavirüs salgınının Türkiye'de görülmeye başlaması ile birlikte ülke genelinde çeşitli sektörler ve alanlarda bir dizi koruyucu önlemler alınmıştır. Bu önlemlerden birisi de kamu alımları ile ilgili alınan önlemler olmuştur. Kamu alımları ile ilgili alınan önlemlerin temelinde ülkede tedarik zincirinin temelinde yer alan ihale sisteminin salgın döneminde sürdürülebilirliğinin sağlanması yatmaktadır. Salgın sürecinde kamu alımlarının sürdürülebilirliğinin sağlanması ve ortaya çıkan mağduriyetlerin giderilmesi amacıyla *ikisi ihale aşamasının salgın karşısında güvenliğini sağlayarak sürdürülebilir alımların gerçekleştirilmesini sağlayacak düzenlemeler, birisi ise ihale sonrasında imzalanan sözleşmeler neticesinde ortaya çıkan ifa yükümlülüğü ile ilgili doğabilecek çözümler ile ilgili düzenlemeler* olmak üzere üç temel düzenleme yapılmıştır. Yapılan düzenlemelerden ihale aşaması ile ilgili olanlar Kamu İhale Kurumu tarafından yapılan duyuru niteliğindeki düzenlemelerken, sözleşmelerden kaynaklanan yükümlülükler ile ilgili alınacak önlemlerle ilgili düzenleme ise Cumhurbaşkanlığı tarafından yayımlanan bir genelgedir.

2.1.İhale Aşaması ile İlgili Önlemler

2.1.1. Elektronik ortamda gerçekleştirilebilecek ihalelerde alınacak önlemler

Salgın döneminde kamu alımlarının sağlıklı olarak sürdürülebilir olmasını sağlamak amacıyla *elektronik ihale sistemi* teşvik edilmiştir. Hali hazırda açık ihale usulü başta olmak üzere 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 21. maddesi gereğince salgın hastalıklar gibi can ve mal kaybı tehlikesi içeren ani ve beklenmeyen veya idare tarafından önceden öngörülemeyen olayların ortaya çıkması üzerine ihalenin ivedi olarak yapılmasının zorunlu olduğu hallerde (b), savunma ve güvenlik ilgili özel durumun ortaya çıkması nedeniyle ihale ile ilgili ivedi bir durumun olması (c) ve idarelerin yaklaşık maliyeti 50 milyar lira olan mamul mal, malzeme veya hizmet alımları nedeniyle pazarlık usulünü tercih etmesi halinde parasal sınır olmaksızın zaten uygulanan

elektronik ihalelerin uygulama alanının genişletilerek iptal edilen ihaleler de dahil olmak üzere bir parasal sınır olmaksızın yeni yapılacak ihalelerin tamamında uygulanması kararlaştırılmıştır. Bu kapsamda;

- İhale süreci ile ilgili teklif hazırlama ve sunma işlemlerinin Yeterlik Bilgileri Tablosu aracılığı ile *Elektronik Kamu Alımları Platformu (EKAP)* üzerinden otomatik olarak hazırlanması,
- İsteklilerin ihalenin ilk oturuma katılmak için idareye gitmeksizin tüm tutanaklara EKAP üzerinden erişim sağlaması,
- İhale komisyon üyeleri, yasaklılık teyit işlemleri dahil olmak üzere komisyonu fiziksel olarak toplamaksızın gerekli işlem ve incelemeleri EKAP üzerinden gerçekleştirmeleri,
- Sürecin yönetilmesinde herhangi bir tereddüt ortaya çıkması halinde hızlı çözümler elde etmek amacıyla doğrudan *EKAP Etkileşim Merkezinden (444 0 545)* bilgi alınabileceği kararlaştırılmıştır[1].

Görüldüğü üzere salgın hastalık gibi toplum sağlığını etkisi altına alacak acil bir durum söz konusu olduğunda pazarlık usulü avantajlı bir usul olarak görülmektedir. Bu durum Tablo 1 yardımıyla açıklanabilir[2];

[1] Kamu İhale Kurumu, "Coronavirüs (Covid-19) Tedbirleri Hakkında Duyuru", http://ihale.gov.tr/Duyuru/344/coronavirus_covid-19_tedbirleri_hakkinda_duyuru.html, (ET. 10.03.2021).

[2] Yalın Akmenek, "COVID-19 ile Kamu İhalelerinde Acil Durumlara Özel Basitleştirilmiş Usuller Devreye Girdi", *Esin Attorney Partnership*, 20/03/2020, s. 2.

Tablo 1.Acil Durumlarda Kullanımı Önerilen Yöntemin Avantajı

Gereklilikler	Açık İhale	Doğrudan Temin	Pazarlık Usulü, 21(b)
Uygulanabileceği Durumlar	Tüm alımlar.	4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 22. maddesi altında sınırlı olarak sayılan durumlar.	Acil durumlar, salgın hastalık.
İhale Duyurusu	Evet	Hayır	İlan yapılması zorunlu değildir. En az üç istekli davet edilerek, yeterlik belgelerini ve fiyat tekliflerini birlikte vermeleri istenir.
Teminat Alınması	Evet	Hayır	Evet/Hayır[1]
İhale Dokümanları	Evet	Hayır	Evet[2]
İhale Komisyonu	Evet	Hayır	Evet[2]
Yazılı Sözleşme Yapılması	Evet	Hayır	Evet/Hayır[1]
1- Sözleşme konusu işin sözleşme yapma süresi içerisinde (yaklaşık 13 gün) ifa edilmesi ve bu ifanın da idare tarafından uygun bulunması halinde gerekli değildir. Sözleşmenin imzalanmasının gerekli olduğu durumlarda ise taraflar hukuki güvenlik ilkesine riayet etmek koşulu ile posta yoluyla sözleşme imzalayabileceklerdir. 2- Tüm işlemlerin elektronik ortamda yapılmasına imkân tanınmıştır.			

Tablo 1'de görüldüğü üzere salgın sürecinde hızlandırılmış kamu alımlarının gerçekleştirilmesi çerçevesinde kullanılacak olan pazarlık usulünde ihale için ilana çıkılma zorunluluğu bulunmamaktadır. Üç isteklinin ihaleye davet edilmesi ihalenin yapılabilmesi için yeterli görülmektedir. Sözleşme imzalama süresinde ifanın gerçekleştirilecek olması ise teminat yükümlülüğü ve sözleşme yapma zorunluluğunu ortadan kaldırmaktadır. Bu düzenlemelerin varlığı kriz döneminde yüklenicileri teminat külfetinden kurtarırken, aynı zamanda sözleşmeden kaynaklı prosedürleri engellediği için zaman kayıplarını önlemektedir.

2.1.2. Elektronik ortamda gerçekleştirilemeyen ihalelerde alınacak önlemler

Elektronik ortamda gerçekleştirilemeyen ihalelerde ise istekliler, EKAP üzerinden veya kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğinde olan meslek kuruluşlarının internet sayfalarından temin edilebilen ihaleye katılım ve yeterlilikle ilgili bilgi ve belgeleri İhale Uygulama Yönetmelikleri eklerinde yer alan *"Sunulmayacak Belgeler Tablosu"*'nu kullanarak, en avantajlı teklifi sunan ve sözleşme imzalanmaya karar verilen istekli de ise internet ortamında yukarıda açıklanan kanallar aracılığı ile temin edeceği istenilen bilgi ve belgeleri *"Sözleşme İmzalanmadan Önce Sunulacak Belgelerin Teyidine İlişkin Tablo"* kullanarak bilgilerini elektronik ortamda idareye sunabilecektir. Böylece bilgi ve belgelerin ayrıca kâğıt ortamında idareye sunulmasına gerek kalmayacak ve salgın ortamında alınan önlemlerde kamu ihaleleri ile ilgili işlemler sekteye uğramaksızın devam edebilecektir. Ayrıca *istekliler ihale işlemlerini kendi adlarına takip etmek üzere vekil/vekiller tayin edebilecekler*dir.

Elektronik ortamda gerçekleştirilmeyen ihalelerde, isteklilerin alınan sokağa çıkma kısıtlamaları gibi tedbirlere bağlı olarak ihale tekliflerini verecekleri idarelere ulaşma imkanları olmadığı durumlarda 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 30. madde hükmü gereğince, *istekliler başvuru evraklarını posta/kargo yoluyla* gönderebileceklerdir. İstekliler tarafından yapılan başvurular üzerine normal şartlar altında ihale komisyonunun tekliflerin alınması ve açılması işlemlerini idarede hazır bulunanlar önünde gerçekleştirilmesi gerekirken (KİK 36.md.), sosyal mesafenin korunması amacıyla, *komisyon işlemlerini elektronik ortamdan veya isteklilerin idarede ayrı bir odadan takip edebilecekleri şekilde canlı yayınlanması suretiyle incelemelerini gerçekleştirebilecekler ya da Koronavirüs Bilim Kurulunun tavsiyeleri doğrultusunda alınacak önlemler eşliğinde büyük bir salonda ilgilerin katılımı ile* yürütülebilecektir. Aşırı düşük teklif açıklamalarının ve/veya yeterlik bilgileri tablosunda beyan edilen bilgi ve belgelerin sunulması ya da numune/demonstrasyon işlemlerine ilişkin ürün örneklerinin verilmesi/kurulumlarının yapılması gibi hususlar bakımından ilgililere tanınan süreler idarelerce tedbirlerin bitiş tarihi de dikkate alınarak mağduriyetlerin ortadan kaldırılabilmesi ve ihalelerin sürdürülebilirliğinin sağlanabilmesi adına uzatılabilecektir[3].

Kamu alımını zorunlu kılan *acil işlerin varlığı halinde*;

- Alınan salgın tedbirleri nedeniyle önceden ilan edilen ihale tarih ve saatine kadar ihaleye yeterli sayıda teklifin ulaştırılamayacağının ve/veya ihalede rekabet ortamının sağlanamayacağının idarece öngörülmesi halinde ihale dokümanı alanların son teklif verme gününden en az on gün öncesinde bilgi sahibi olmalarını sağlamak koşuluyla (KİK 29.md.) zeyilname düzenlemek suretiyle son teklif verme süreleri uzatılabilecektir. İdarelerce ihaleye yeterli katılımın sağlanamayacağının anlaşılması veya benzeri nedenlerle gerek görülmesi durumunda, 4734 sayılı Kanunun 29.maddesi uyarınca *ihale tarihinin ertelenebileceği*,

- Ekonomik açıdan en avantajlı teklif sahibi yüklenici olacak kişi mücbir sebep haline bağlı olarak sözleşmeye davet süresinin uzatılmasını talep ederse ve içinde bulunduğu mücbir sebep hallerini belgelendirmek kaydıyla, ihale makamı tarafından sözleşmeye davet süresi uzatılabilecektir.

İhaleye yönelik incelemelerin ardından ihale sonucunun ihale yetkilisi nezdinde onaylanması ile birlikte onayı izleyen üç gün içerisinde, ihale sonucu üzerine bırakılan yüklenici olacak kişi başta olmak üzere, diğer isteklilere ihale sonucu bildirilmektedir. Bildirimin ardından toplum sağlığını ilgilendiren salgın hastalıkları konu alan ivedi durumların varlığı halinde beş gün geçtikten sonra üç gün içerisinde ihale üzerine bırakılan yüklenici olması uygun görülen kişiye tebliğ tarihini izleyen *on gün içinde* kesin teminatı vermek suretiyle sözleşmeyi imzalaması gerekecektir (KİK 42. md.). Salgın döneminde hukuki güvenliği sağlama sorumluluğu taraflara ait olmak üzere sözleşme imzalama işlemleri posta/kargo yoluyla yapılabilecektir[4].

a. İhale Sözleşmeleri ile İlgili Önlemler

Kamu alımlarında *salgından kaynaklı ve salgın döneminde alınan önlemler nedeniyle ortaya çıkan sorunların* giderilmesine yönelik olarak bir Cumhurbaşkanlığı genelgesi[5] Resmî Gazete'de yayımlanmıştır. Genelge

[3] Kamu İhale Kurumu, "Tam Kapanma Tedbirleri Kapsamında İhale İşlemlerinde Dikkat Edilecek Hususlar", http://ihale.gov.tr/Duyuru/405/tam_kapanma_tedbirleri_kapsaminda_ihale_islemlerinde_dikkat_edilecek_hususlar.html, (02.05.2021).

[4] Kamu İhale Kurumu, "Covid-19 Nedeniyle İhale İşlemlerinde Dikkat Edilecek Hususlar", http://www.ihale.gov.tr/Duyuru/346/covid-19_nedeniyle_ihale_islemlerinde_dikkat_edilecek_hususlar.html, (08.04.2021).

[5] 02/04/2020 Tarih ve 31087 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 01/04/2020 tarih ve 2020/5 sayılı "COVİD- 19 Salgınının Kamu İhale Sözleşmelerine Etkisi" konulu Cumhurbaşkanlığı Genelgesi.

çerçevesinde alınan önlemler ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamında yapılan kamu alımları, aynı kanunun istisnalar yan başlıklı 3. madde hükmünde yer alan kamu alımları ile bu kanun dışında yapılan düzenlemeler çerçevesindeki kamu alımlarına yönelik ihaleler sonucunda imzalanan sözleşmelerde, *COVİD-19 salgını nedeniyle sözleşme konusu işin yerine getirilmesinin geçici veya sürekli olarak, kısmen veya tamamen imkânsız hale gelmesi halinde* ifa imkansızlığı yaşayan yüklenicinin bu hususu ispat yükünü karşılayacak şekilde yetkili kamu kurumları veya kamu kurumu niteliğindeki mesleki kuruluşlardan alınmış veya onaylanmış vesikalarla belgelendirerek sözleşmenin tarafı olan idareye durumunun değerlendirilmesi için başvurması gerektiği kabul edilmiştir.

Sözleşme yüklenicisi tarafından idareye durumu belgelendirmek koşulu ile yapılan başvurular sözleşmenin konusuna göre tabi olduğu kanun çerçevesinde yüklenicinin belgelendirdiği hususlar mücbir sebepler yönünden incelenecektir. Başvuru konusu olan sözleşmeden kaynaklı yükümlülük 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu çerçevesinde yapılmış ihaleye ait bir sözleşme ise 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun 10. madde hükmü esas alınarak, diğer durumlarda ise tabi oldukları kanunlarda yer alan mücbir sebep halleri yeterince açık değil ya da hüküm yoksa 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununda yer alan mücbir sebep hükümleri esas alınarak idare tarafından incelenecek ve karar alınmadan önce Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın değerlendirmesine tabi tutulacaktır. Çalışma konumuz itibariyle esas alacağımız 3734 sayılı Kanun çerçevesinde yapılan ihalelere yönelik sözleşme yükümlülüklerine yönelik başvurularda 4735 sayılı Kanunun 10. madde hükmü esas alınacaktır. 4735 sayılı Kanun'da hüküm bulunmayan hususlarda ise, Kanun'un 36. maddesinde yapılan atıf gereği Borçlar Kanunu hükümleri uygulama alanı bulacaktır. Bu açıklamadan hareketle idare yüklenici tarafından belgelendirilerek idareye *mücbir sebebin meydana geldiği tarihi izleyen yirmi gün içinde* yapılan yazılı mücbir sebep başvuruları 4735 sayılı Kanunun 10. madde hükmünde yer alan;

- Doğal afetler,
- Kanuni grev,
- Genel salgın hastalık,
- Kısmî veya genel seferberlik ilânı ve gerektiğinde kurum tarafından belirlenecek benzeri diğer haller,

olarak sayılan mücbir sebep hallerinden birisinin içerisine girip girmediğini inceleyecektir.

Yapılan incelemede mücbir sebep hallerinden birisine rastlanması halinde ise ikinci aşama olarak;

- Mücbir sebebin ortaya çıkan durumun yükleniciden kaynaklanan bir kusurdan ileri gelmemiş olması,
- Ortaya çıkan mücbir sebep halinin yüklenicinin sözleşmeden kaynaklı olan sorumluluklarını yerine getirmesini engeller nitelikte olması,
- Yüklenicinin ortaya çıkan bu engeli ortadan kaldırmaya gücünün yetmemesi,

şartlarının birlikte gerçekleşmesi halinde idare *Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın* da görüşünü alarak nihai olarak *süre uzatımına veya sözleşmenin feshine* karar verilebilecektir. 4735 sayılı Kanunda ortaya çıkan halin mücbir sebep olup olmadığının kararı verilmesi ve mücbir sebep varsa da süre uzatımı mı yoksa sözleşmenin feshine mi karar verileceği hususunda tek yetkili mercii ihale makamı görülmüşken, yayımlanan Genelge ile idarenin bu yetkisi sınırlandırılarak COVİD- 19 salgını kaynaklı olarak ortaya çıkacak mücbir sebeplerin tespitinde *Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın* da görüşü esasında nihai kararın verilmesi gerekliliği vurgulanmıştır.

Yüklenicinin yaptığı başvuru üzerine Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın görüşünü alan idare *red kararı, ifa süresinin uzatılması ve sözleşmenin feshi* olmak üzere temel üç farklı karar verebilecektir. Yüklenici mücbir sebep hallerinin meydana geldiği tarihi izleyen yirmi gün içinde idareye durumu anlatan ve belgelendiren sebepleri tevsik etmekle yükümlüdür. Yüklenicinin başvurusunda ifanın geçici bir süre ile mi yoksa tamamen mi imkânsız olduğunu belirterek nihayetinde süre uzatımı mı yoksa sözleşmenin feshini mi talep ettiğini bildirmesi gerekmektedir. Yüklenici bildiriminde süre uzatım talebi varsa, iş üzerinde gecikmeye yol açtığını düşündüğü sebeplerin ayrıntılarını, işin süresinin ne kadar uzatılması gerektiğini belirtecektir. Uzatılacak sürenin tespiti o anda mümkün değilse bunun da sebeplerini ayrıca belirtecek, durumun netlik kazanmasından sonra istediği süre uzatımını da ayrı bir yazı ile derhal bildirecektir. Ancak idarenin sebep olduğu süre uzatımını gerektiren gecikmelerde, yüklenicinin yirmi gün içinde yazılı bildirimde bulunma şartı aranmaz. Mücbir sebepler ve/veya idarenin sebep olduğu hallerden dolayı, işte sorumluluğu yükleniciye

ait olmayan gecikmelerin meydana gelmesi halinde, durum idarece incelenerek işi engelleyici sebeplere ve yapılacak işin niteliğine göre işin bir kısmına veya tamamına ait süre uzatılabilecektir[6] (Yapım İşleri Genel şartnamesi 29. md.).

Mücbir sebeplerden dolayı işin ifasının imkansızlığının sürekli olduğuna karar verilmesi halinde sözleşmenin feshedilmesine karar verilebilecektir. Sözleşmenin feshedilmesi halinde hesabı genel hükümlere göre tasfiye edilerek, kesin teminat ve varsa ek kesin teminatlar iade edilecektir (KİSK 23. md.). Fesih tarihine kadar yapılmış işlerle ilgili hesapların sözleşme ve Yapım İşleri Genel Şartname hükümleri çerçevesinde tasfiye edilmesi, sözleşme ve eklerinde hüküm bulunmayan hallerde ise, TBK hükümleri çerçevesinde hareket edilmesi gerekecektir.

3. AVRUPA BİRLİĞİ'NDE ALINAN ÖNLEMLER

Salgın döneminde sürecin yönetilmesi ve kamu yararını gözetecek sürdürülebilir bir ekonomi ve toplum sağlığı için hukuki, mali ve sosyal bir dizi önlemler alınmıştır. Üye devlet ülkelerinin çıkarlarını korumak ve krizin sağlıklı bir şekilde yönetilmesini sağlamak için alınan önlemler süreç içerisinde krizle mücadele edilmesinde faydalı olurken, ekonomik olarak ülkeleri bir dizi sorunla yüz yüze bırakmıştır. Ayrıca halihazırda salgından kaynaklı ihtiyaçların hızlı bir şekilde temini ve sürecin yönetilmesi için kaynak sağlanması da önemli bir husus olmuştur. Tüm sorunlar karşısında ekonomi içerisinde önemli bir dinamik olan kamu alımları stratejik bir role sahiptir. Bu hususun farkında olan AB, üye devletlerin süreç içerisinde ortak hareket edebilmeleri ve Avrupa Birliği kamu ihale çerçeve düzenlemelerinin kriz döneminde uygulamasını göstermek amacıyla Avrupa Komisyonu bir rehber yayınlamıştır[7]. Avrupa kamu ihale kuralları, Direktifin hükümleri uyarınca salgın döneminde ortaya çıkabilecek tüm ihtiyaçları karşılamak için gerekli tüm araçlara sahip olduğunu gerekçesi ile sadece açıklayıcı bir rehber olduğu kabul edilmiştir. Ayrıca Avrupa Birliği kamu alımlarının temelinde yer alan 2014/24/EU Direktifi sözleşmelerden kaynaklı yükümlülüklerle ilgili rehber olma özelliğini ortaya koymuştur[8]. Avrupa Birliği önlemlerini genel olarak ihale sürecine yönelik önlemler ve sözleşmeden kaynaklı yükümlülüklerle ilgili olan önlemler olmak üzere iki aşamada ele almak doğru olacaktır.

3.1. İhale Aşaması ile İlgili Önlemler

Salgın sürecinde kamu alımlarının sürdürülebilirliği tıbbi malzemelerin hızlı bir şekilde alımının sağlanması için önemli olduğu kadar salgın sürecinde ve sonrasında kamu yararının korunması ve sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması amacıyla yapılacak altyapı yatırımlarının devamı için oldukça önemlidir. Üye Devletlerdeki kamu alıcıları için, yüz maskeleri ve koruyucu eldivenler, tıbbi cihazlar, özellikle vantilatörler, diğer tıbbi malzemeler, aynı zamanda hastane ve BT altyapısı gibi kişisel koruyucu ekipmanların temini, bulunulan dönem için oldukça önemli bir konuma gelmiştir. Bu kapsamda Avrupa düzeyinde, Komisyon, Üye Devletlerle birlikte çeşitli tıbbi malzemeler için ortak satın alma eylemleri başlatarak öncelikle toplu alımlar yapmakta akabinde ise yapılan alımları ülkelerin ihtiyaçları doğrultusunda dağıtmaktadır.

Avrupa Komisyonu tarafından yayımlanan bu rehber, salgın döneminde ihtiyaç duyulan malzemelerin, hizmetlerin ve işlerin satın alınması için AB kamu alımları çerçevesinde hangi seçeneklerin ve esnekliklerin mevcut olduğunu açıklamaktadır. Bu rehber ihale makamlarının gerekirse birkaç gün, hatta saatler içinde kamu alımı yapmasını sağlayan usuller belirlemeye odaklanmaktadır. Özellikle, aşırı aciliyet ve öngörülemeyen durumların varlığı halinde AB direktifleri kamu alımının yapılması sürecinde ihale makamına sınırlama getirmemekte ve kısıtlayıcı bir usul içermemektedir. Bu aşamada ihale makamlarının tercih edebilecekleri birkaç seçenekten bahsetmek mümkün olacaktır. Bu seçenekler;

1- İlk aşamada acil durumun varlığı halinde *açık ihale usulü veya belirli istekliler arasında ihale usulü* sürecini hızlandırmak için işin ifası sürecini hızlandırmak için son teslim tarihlerinin önemli ölçüde kısaltılması yolu tercih edilebilir. Bu kapsamda esasen açık ihale usulünde 2014/24/EU Direktife göre tekliflerin sunulması için 35 günlük süre tanınırken, belirli

[6] 04/03/2009 tarih ve 27159_m sayılı Resmi Gazete'de Yayımlanan Yapım *İşleri Genel Şartnamesi (EK8)*, Kamu İhale Kurumu Yapım İşleri Uygulama Yönetmelikleri.

[7] European Commission, "Guidance from the European Commission on using the public procurement framework in the emergency situation related to the COVID-19 crisis (2020/C 108 I/01), *Official Journal of the European Union*, 01/04/2020.

[8] European Commission, Directive 2014/24/EU of The European Parliament and of the Council of 26 February 2014, *Official Journal of the European Union*, 28/03/2014, L 94/65.

istekliler arasında ihale usulünde ise ihaleye katılım isteklerinin sunulması için 30 günlük bir son tarih ve ardından tekliflerin sunulması için 30 günlük ek bir son tarih öngörülmektedir. Edilgen. Ancak bu rehber ile yapılan düzenleme ile hızlandırılmış kamu alım yönteminin uygulamaya konulması kapsamında açık ihale usulünde tekliflerin sunulması için son tarih 15 güne, belirli istekliler arasında ihale usulünde, katılım isteğinin sunulması için son tarih 15 güne ve ihale teklifinin sunulma süresinin ise 10 güne indirilebileceği kararlaştırılmıştır. Düzenleme ile yapılan süre kısıtlamaları 2014/24/EU Direktif hükümlerini aynen kabul etmesi nedeniyle eşit muamele ve şeffaflık ilkelerine uygun ve rekabet ilkesini bozmayan bir uygulama olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 2. Açık ve Belirli İstekliler Arasında İhale Usulünde Hızlandırılmış Süreler

Prosedür	Normal Tarihler	Kısaltılmış Tarihler
Açık İhale Usulü	35 gün	15 gün
Belirli İstekliler Arasında İhale Usulü (Katılım talebi)	30 gün	15 gün
Belirli İstekliler Arasında İhale Usulü (Teklifin sunulması)	30 gün	10 gün

Kaynak: European Commission, "Guidance from the European Commission on using the public procurement framework in the emergency situation related to the COVID-19 crisis (2020/C 108 I/01), Official Journal of the European Union, 01/04/2020.

2- İlk seçenek yeterli olmadığı durumlarda ise, ihale ilanına çıkmaksızın pazarlık usulü ile kamu alımı yapılabilir. Somut olarak, *ihale ilanına çıkmaksızın pazarlık usulü*, kamu alıcılarının tedarik ve hizmetleri mümkün olan en kısa süre içinde edinmelerine olanak tanımaktadır. Bu ilkenin kullanımı şeffaflık ilkesini zedelediği için kullanımına istisnai olarak izin verilen bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır. Avrupa Adalet Divanı; *ihaleye konu edilmesi planlanan işin idare tarafından öngörülemeyen olaylardan olması, genel olarak teslim tarihini bekleyemeyecek kadar aşırı aciliyet durumunun olması, öngörülemeyen olay ile aşırı aciliyet arasında illiyet bağının bulunması ve daha uygulanabilir alternatif yöntemler bulunana kadar halihazırda bulunan boşluğu doldurma* gerekliliklerinin bir arada gerçekleştiği durumlarda ihale ilanına çıkmaksızın pazarlık usulünü ihale makamı tarafından tercih edilebilecek bir usul olarak tavsiye etmiştir. Bu yöntemi kullanan ihale makamları hiçbir ilana gerek duymaksızın, zaman sınırlaması olmaksızın, pazarlık ortamının oluşması için asgari istekli sayısını karşılamaksızın ve diğer ihale şartlarını karşılama şartına maruz kalmaksızın potansiyel yüklenicilerle doğrudan pazarlık edebilir. Bu usulle ihale makamları, teknik ve fiziksel olarak mümkün olduğunca hızlı hareket edebileceklerdir (2014/24/EU Direktif, 32. md.).

3- Eğer aşırı aciliyet durumunun olduğu zaman kısıtlaması, gerekli malzemeleri teslim edebilecek tek kişi olması gibi teknik sebeplerin varlığı söz konusu ise, önceden belirlenmiş olan bir istekliden doğrudan alım usulü ile alım yapılabilir.

4- Tüm bu düzenlemelerin yanı sıra ihale makamları salgın sürecinde kamu alımlarının etkinliğini ve verimliliğini artırmak amacıyla hesap verilebilirlik ve şeffaflık kurallarına dikkat etmek şartıyla belirleyecekleri alternatif yöntemlere başvurabilecek ve tercih edilen pazarla doğrudan ikili ilişkiler kurmak suretiyle tedarik sürecini hızlandırabileceklerdir. İhale makamları, süreci yönetmek amacıyla ayrıca AB içinde ve dışında yer alan potansiyel yüklenicilerle telefonla, e-postayla veya şahsen iletişime geçebileceği gibi, piyasalarda daha iyi bağlantıları olan tedarikçilerle anlaşmayı tercih edebilir, gerekli üretimin sürdürülebilirliğini ve artışını sağlamak için potansiyel yüklenicilerle doğrudan iletişime geçebilir, doğrudan temin sağlayabileceği ülkelere ya da bölgelere süreci yönetebilmek amacıyla sürekli veya geçici temsililer görevlendirebilecektir. Ek olarak: İhale makamları, potansiyel yüklenicilerin seçiminde örneğin; kullanılmış özellikli maskelerin temizlenerek tekrar kullanımını sağlayan yeni konseptler, çevrede virüs tespit etme yöntemlerini belirleyen teknoloji gibi çeşitli araçların teminini öneren dijital araçlar, inovasyon ekosistemleri veya girişimci ağları kullanabilecektir. Pazarla etkileşim, satın alınan herhangi bir hizmete erişim dahil olmak üzere çevresel, yenilikçi ve sosyal gereksinimlerin satın alma sürecine entegre edildiği stratejik kamu alımları yönlerini de hesaba katmak için iyi fırsatlar sunabilir.

3.2. İhale Sözleşmeleri ile İlgili Önlemler

Kamu alımları kalkınmanın bir parçası olması ve bünyesinde stratejik alımları da barındırması nedeniyle ülkelerin sosyo-ekonomileri üzerinde oldukça önemli

bir role sahiptir. Öyle ki kamu alımları ile ilgili yaşanabilecek bir aksaklık kamu ekonomisi ile birlikte piyasa ekonomisinde ve kalkınma araçlarında önemli aksaklıklar ortaya çıkaracaktır. Salgın döneminde özellikle tıbbi malzemelerin tedariki konusunda stratejik öneme sahip olan kamu alımları yüklenicilerin ifa yükümlülüklerini zamanında yerine getirmesi açısından önemlidir. Salgın dönemi ile birlikte ortaya çıkan mücbir sebep halleri kamu ihale sözleşmesinin tarafı olan yüklenicilerin ifa yükümlülüklerini zora sokmuş ve bazı durumlarda ise imkânsız hale getirmiştir. Bu hususun çözüme kavuşturularak hem kamu yararı çerçevesinde tedarik sürecinin aksamadan devamını sağlamak hem de yüklenicilerin mağduriyetlerinin önüne geçmek amacıyla Avrupa Komisyonunun yayımladığı Rehberinde işaret ettiği üzere 2014/24/EU Direktifte çeşitli çözüm önerilerinin olduğunu görülmektedir. Kamu ihale sözleşmelerinin ifasında mücbir sebepten kaynaklı yaşanacak aksaklıklar yüklenicinin ifa yükümlülüğünü belirli süreli olarak yerine getirmesine engelse yeni bir ihale yapılmaksızın sözleşmede çeşitli değişiklikler yapılabilecek, ifa imkansızlığının ortaya çıkması halinde ise sözleşmenin feshine karar verilebilecektir.

Kamu alımlarına yönelik yüklenici ile yapılan sözleşmeler ve çerçeve anlaşmalarında yeni bir ihale yapılmaksızın sözleşme içeriğinde çeşitli değişiklikler yapılabilecektir (2014/24/EU Direktif, 72. md.);

i. Sözleşmede hüküm altına alınmış olan fiyat revizyonları veya diğer hususlarla ilgili açık, kesin ve net hükümler varsa sözleşmenin ve çerçeve anlaşmanın genel yapısını değiştirmeyecek şekilde parasal değerine bakılmaksızın değişiklikler yapılabilecektir.

ii. Ana yüklenici tarafından gerekli hale gelen ve ilk tedarik sırasında yer almayan ek işler, hizmetler veya malzemeler için yüklenici değişikliği; (i) ilk tedarik kapsamında tedarik edilen mevcut ekipman, hizmet veya tesislerle değiştirilebilirlik veya birlikte çalışabilirlik gereksinimleri gibi ekonomik veya teknik nedenlerle yapılamaz ve (ii) ihale makamı için önemli rahatsızlıklara veya maliyetlerin (mali ve diğer maliyetler) önemli ölçüde artmasına neden olacaksa düzenleme yapılabilecektir. Ancak, fiyattaki herhangi bir artış, asıl sözleşme bedelinin %50'sini geçemeyecek ve art arda birkaç değişikliğin yapıldığı durumlarda, bu sınırlama her bir değişikliğin değerine uygulanacaktır.

iii. Sözleşmede düzenleme ihtiyacı, gayretli bir ihale makamının öngöremediği koşullar nedeniyle ortaya çıkmıştır; değişiklik, sözleşmenin genel yapısını değiştirmez; fiyattaki herhangi bir artış, orijinal sözleşmenin veya çerçeve sözleşmenin değerinin %50'sinden fazla olamamalıdır. Art arda birkaç değişikliğin yapıldığı durumlarda, bu sınırlama her bir değişikliğin değerine uygulanmalıdır.

iv. Sözleşmenin yeni bir yükleniciye geçmesi gerekli durumlarda, sözleşmede başka önemli değişiklikler gerektirmemesi koşuluyla, başlangıçta belirlenen niteliksel seçim kriterlerini karşılayan bir yüklenicinin sözleşmeyi devralma isteği veya ödeme aczini içeren kurumsal yeniden yapılandırmayı takiben ilk yüklenicinin konumuna genel veya kısmi halef ve bu Direktifin uygulanmasını engellemeyi amaçlamaz veya sözleşme veren makamın kendisinin ana yüklenicinin taşeronlarına karşı yükümlülüklerini üstlenmesi durumunda sözleşme değişikliğine başvurulabilecektir.

v. Değişiklik, sözleşmenin ekonomik dengesini veya çerçeve sözleşmeyi ilk sözleşmede veya çerçeve sözleşmesinde belirtilmeyen bir şekilde yüklenici lehine değiştirecek olursa, ya da sözleşmenin veya çerçeve anlaşmanın kapsamını önemli ölçüde genişletecek olursa sözleşmede bir düzenleme yapılması zaruri olarak kabul edilecektir.

Tüm bu düzenlemelerin yanında Direktif, sözleşmenin tarafı olan yüklenicilerine ödenecek hak edişleri hususunda ihale makamlarına ulusal mevzuatları kapsamında katı sorumluluk kuralları veya yüklenicilerin ödeme talep etmesine gerek kalmaksızın doğrudan ödeme yapma gibi esneklikler sağlayabilmektedir (2014/24/EU Direktif, 71/7. md.). Ayrıca üye devletler yüklenicinin talebi üzerine ve sözleşmenin niteliği izin verdiği takdirde, ihale makamı kamu sözleşmesi yapılan iktisadi işletmeciye sağlanan hizmetler, tedarikler veya işler için vadesi gelen ödemeleri doğrudan alt yükleniciye aktarmasını sağlayabilecektir (2014/24/EU Direktif, 71/3. md.). Açıklanan hükümlerden de görülmektedir ki ihale makamları salgın dönemi gibi tedarikçilerin mali anlamda zor durumda kaldıkları dönemlerde ulusal mevzuatları çerçevesinde esnek ödemeler yapabilmektedirler. Böyle bir uygulama da zor durumda olan yüklenicilere süreç içerisinde ifanın gerçekleştirilmesi için mali bir kaynak sağlayacaktır. Kamu alımları sözleşmelerinden doğan yükümlülükler,

yeni ihaleye gerek olmaksızın sözleşmede 2014/24/EU Direktifinin 72. maddesinde yer alan hususlar dışında yeni bir ihaleye çıkmaksızın değişiklik yapılmasını engelleyecek önemli değişikliklerin bulunması ve yürürlükteki ulusal hukuk tarafından belirlenen koşullar altında, bir kamu sözleşmesinin ifa süresi boyunca feshi mümkün olabilecektir (2014/24/EU Direktif, 73. md.).

4. SONUÇ

Çin'in Wuhan kentinde 2019 yılı son aylarında başlayan ve özellikle 2020 yılı başlarında tüm Dünya'da etkisini gösteren koronavirüs salgını toplumsal hayatı ve ekonomileri temelden sarsmış ve hükümetleri yeni normale ayak uydurmak zorunda bırakmıştır. Ortaya çıkan yeni normalle birlikte toplumun ihtiyaç öncelikleri değişerek tıbbi malzeme ihtiyaçları ön plana çıkmıştır. Ayrıca kamu sağlığını korumak için ise bir dizi kısıtlayıcı önlemler alınmış bu önlemler ise ülkelerin birçoğunu ekonomik krizin eşiğine getirmiş küresel anlamda ekonomilerde küçülmeler meydana gelmiştir. Yaşanan tüm bu sorunların gölgesinde hükümetler ekonomide koruyucu destek paketleri açıklayarak ekonomiyi ayakta tutmaya çalışmış diğer taraftan da başta toplum sağlığı olmak üzere ekonomik kalkınmanın sürdürülebilirliğini sağlamak adına kamu alım politikalarını yeniden dizayn etme ihtiyacı duymuştur. Çalışmada Türkiye'de kamu alımlarına yönelik alınan önlemlerle birlikte ülkemizin Avrupa Birliğine tam üye olma hedefi olan kamu alım mevzuatının Avrupa Birliği mevzuatına uyumlaştırma taahhüdü nedeniyle Avrupa Birliği önlemlerini de ele alarak karşılaştırmalı incelenmiştir. Türkiye'de alınan önlemlere baktığımızda tıpkı Avrupa Birliği önlemlerinde olduğu gibi ihale süreci ve sözleşmelerden doğan yükümlülüklerle ilgili düzenlemelerin olduğu her ikisinin de açıklamalarını bir rehber ve duyuru gibi açıklama amacı güden belgelerle yaptıkları ayrıca hukuki bir düzenleme yapmadıkları ancak Türkiye'nin sözleşmelerle ilgili düzenlemelerinde bir Cumhurbaşkanlığı Genelgesi yayımladığı görülmektedir. Türkiye ve AB her ikisi de kamu alımlarında yeni uygulamalar getirmekten ziyade daha çok halihazırda kamu ihale mevzuatlarında yer alan hükümleri açıklayıcı nitelikte veya hükümlerde esnekliği hedef alan düzenlemeler yapmışlardır.

Türkiye'de Kamu İhale Kurulu, elektronik ihale yöntemlerinin kullanımının öncelikle tercih edilmesini öneren bir duyuru yapmış, açık ihalede sosyal mesafenin korunmasını ve sözleşmenin imzalanmasının dahi posta yoluyla yapılabileceğini belirtmiştir. Kamu İhale Kanunu 21/b. maddesi gereğince halk sağlığının tehlikede olduğu salgın döneminde başvurulabilecek pazarlık usulü ile yapılan ihalelerin ilan edilmesi zorunlu değildir. Zira üç isteklinin davet edilmesi ihalenin yapılabilmesi için yeterli görülmüştür. Sözleşme imzalanma süresinde yüklenici işi ifa ederse teminat ve sözleşme yükümlülükleri de ortadan kalkmaktadır. Ayrıca elektronik ihale sistemiyle görülemeyecek ihalelerle ilgili olarak ise, esasen elektronik yöntemlerin kullanılarak e-belgelerin kullanımının yetersiz kaldığı noktalarda ise posta yoluyla işlerin yapılması ve diğer tüm işlemlerde sosyal mesafe kurallarına riayet edilmesi kararlaştırılmıştır. Ayrıca sözleşmenin uygulanması aşamasında da salgın hastalık 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun 10'ncu maddesi (C) bendi çerçevesinde mücbir sebep olarak belirtilmiş olduğundan sözleşmede gerek süre uzatımı gerekse sözleşmenin mücbir sebeplerle feshi imkanlarını kullanılabilecektir.

Avrupa Birliği tarafında düzenlemelere baktığımızda Türkiye'ye benzer şekilde açık ihale usulü ve belirli isteklilerle pazarlık usulünün ön plana çıktığı Türkiye'den farklı olarak bu usullerin uygulanmasında ihaleye başvuru ve teslim sürelerinde kısıntıya gidildiği görülmektedir. Ayrıca Türkiye'den farklı olarak aşırı acil durumların olduğu durumlarda ise istisnai olarak ihale ilanına çıkmaksızın pazarlık usulü ile belirli kişilerden alım yapabileceği, ihtiyaç halinde doğrudan alımlar yapılabileceği ve idarenin tercihleri doğrultusunda etkinliğin ve sürdürülebilirliğin sağlanması adına şeffaflık ve hesap verilebilirlik sağlandığı sürece alternatif yöntemlerin denenebileceği kabul edilmiştir. Diğer taraftan idareler gerekli pazarlarla doğrudan (telefon, yüz yüze, temsil vb.) iletişim kurabilecek ve bazı inovatif alımlara öncelik verebilecektir. Önemli olan bir diğer husus ise Avrupa Birliği'nin tıbbi malzemelerin alımı için ortak kamu alım stratejisi ile toplu alımlar yapması ve ihtiyaca göre üye devletlere paylaştırmasıdır. Sözleşmelerle ilgili düzenlemelere geldiğimizde ise, salgın döneminde özel bir düzenleme olmadığı Direktif hükümlerinin geçerli olduğu ve ifa süresinin yeniden düzenlemesinden daha geniş olan sözleşmelerin vadelerinin ve içeriğinin aslına uygun kalmak koşulu ile düzenlenebildiği ve gerekli durumlarda ise sözleşmenin feshi yoluna gidilebildiği görülmektedir. Bu çerçevede görülmektedir ki, Türkiye ve Avrupa Birliği uygulamaları birbirine benzemekle birlikte

Avrupa Birliği uygulamaları daha kapsamlı bir şekilde hazırlanmış ve ulusal uygulayıcılar ve idarelere, tercihler ve uygulamalar konusunda serbestiler tanınmıştır.

KAYNAKLAR / REFERENCES

- AKMENEK, Yalın, "COVID-19 ile Kamu İhalelerinde Acil Durumlara Özel Basitleştirilmiş Usuller Devreye Girdi", Esin Attorney Partnership, 20/03/2020, s. 2.
- EU- European Commission, "Guidance from the European Commission on using the public procurement framework in the emergency situation related to the COVID-19 crisis (2020/C 108 I/01), Official Journal of the European Union, 01/04/2020.
- EU- European Commission, Directive 2014/24/EU of The European Parliament and of the Council of 26 February 2014, Official Journal of the European Union, 28/03/2014, L 94/65.
- KİK- Kamu İhale Kurumu, "Coronavirüs (Covid-19) Tedbirleri Hakkında Duyuru", http://ihale.gov.tr/Duyuru/344/coronavirus_covid-19_tedbirleri_hakkinda_duyuru.htm l , (ET. 10.03.2021).
- KİK- Kamu İhale Kurumu, "Covid-19 Nedeniyle İhale İşlemlerinde Dikkat Edilecek Hususlar", http://www.ihale.gov.tr/Duyuru/346/covid-19_nedeniyle_ihale_islemlerin de_dikkat_edilecek_hususlar.html , (08.04.2021).
- KİK- Kamu İhale Kurumu, "Tam Kapanma Tedbirleri Kapsamında İhale İşlemlerinde Dikkat Edilecek Hususlar", http://ihale.gov.tr/Duyuru/405/tam_kapanma_tedbirleri_kapsamin da_ihale_islemlerinde_dikkat_edilecek_hususlar.html , (02.05.2021).
- 02/04/2020 Tarih ve 31087 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 01/04/2020 tarih ve 2020/5 sayılı "COVİD- 19 Salgınının Kamu İhale Sözleşmelerine Etkisi" konulu Cumhurbaşkanlığı Genelgesi.
- 04/03/2009 tarih ve 27159_m sayılı Resmi Gazete'de Yayımlanan Yapım İşleri Genel Şartnamesi (EK8), Kamu İhale Kurumu Yapım İşleri Uygulama Yönetmelikleri.